Gemeente Enschede

Voorstel Gemeenteraad F

Onderwerp	Nieuw leverings- en verwerkingscontract Twence		
Portefeuillehouder	Jurgen van Houdt agendaletter (F), June Nods (C)		
Organisatieonderdeel	Cluster Concernstaf	Aangeboden aan Raad	23 december 2021
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2100118247

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. Een nieuw leverings- en verwerkingscontract voor huishoudelijke afvalstoffen met Twence aan te gaan vanaf 1 juli 2022.
2. Kennis te nemen van de vastgestelde tarieven en het dividendbeleid die ingaan vanaf 1 juli 2022.
3. De financiële effecten van het nieuwe 'tarieven en dividendbeleid' te verwerken in de Zomernota 2022.
4. Te besluiten tot het - op basis van artikel 25 lid 3 Gemeentewet - bekrachtigen van de door het college opgelegde geheimhouding ten aanzien van de bijlagen bij het raadsvoorstel tot 5 jaar na afloop van het contract

Inleiding
Op 30 juni 2022 loopt het langjarig leverings- en verwerkingscontract met Twence af dat is ingegaan per 1 juli 1997. Per 1 juli 2022 dient de gemeente een nieuw contract aan te gaan. In aanloop naar de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2021 is de raad gevraagd om in te stemmen met het voorliggende concept-contract. De behandeling van het voorstel in de raad is meermaals verschoven, zoals u bekend is. Uiteindelijk is het voorstel besproken in de Stedelijke Commissie op 15 november 2021 en heeft geen besluitvorming in de raad plaatsgevonden.

In aanloop naar de aandeelhoudersvergadering op 2 december 2021 bent u geïnformeerd over het standpunt van het college over het nieuwe contract. Ook heeft u een raadsbrief ontvangen op 3 december 2021 met de uitkomsten van de aandeelhoudersvergadering ten aanzien van dit agendapunt. Met het genomen besluit in de aandeelhoudersvergadering is de inhoud van het contract gewijzigd van concept naar definitief. Op 13 december jl. heeft een interpellatiedebat plaatsgevonden.

De gemeente moet nog instemmen met het aangaan van het voorliggende definitieve leverings- een verwerkingscontract met Twence daartoe is dit raadsvoorstel opgesteld onder intrekking van het eerdere raadsvoorstel.

Publieksvriendelijke samenvatting
Het huidige verwerkings- en leveringscontract voor restafval en GFT-afval loopt af per 1 juli 2022. In de aandeelhoudersvergadering van 2 december 2021 is door de aandeelhouders ingestemd met een nieuw verwerkings- en leveringscontract met Twence ingaande 1 juli 2022. Het college van B&W stelt de raad voor om het verwerkings- en leveringscontract aan te gaan. Ook brengt het college de raad op de hoogte van de gevolgen van de nieuwe tarieven en het herziene dividendbeleid die gelijk ingaan met het nieuwe contract, dus vanaf 1 juli 2022. Dit nieuwe beleid levert geen financieel nadeel op voor de afvalstoffenheffing en de gemeentebegroting.

Beoogd effect
Bijdragen aan de taak van de gemeente om te voorzien in een doelmatig beheer van afvalstoffen door de verbranding van restafval. Met het vergisten van GFT-afval, de productie van duurzame energie en het terugwinnen van grondstoffen draagt Twence ook bij aan de gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Argumenten
1.1. De verwerking van afval door Twence sluit aan bij het huidige en toekomstige gemeentelijke afvalbeleid voor de verwerking van huishoudelijk restafval en GFT.

Door in te stemmen met een nieuw contract moeten de volgende gebonden afvalstromen (verplichte levering) bij Twence worden aangeleverd:
- Huishoudelijk restafval
- GFT-afval
- Niet-sorteerbaar grof huishoudelijk afval.

De huidige beschikbare en toegepaste verwerkingsmethoden bij Twence passen prima bij het gemeentelijke afvalbeleid. Mochten in de toekomst nieuwe c.q. andere verwerkingsmethoden beschikbaar komen dan is het aan de aandeelhouders om hierover te beslissen. (Onlangs heeft Twence de uitkomsten van een haalbaarheidsonderzoek van het realiseren van een nascheidingsinstallatie gedeeld met de aandeelhouders. Zie hiervoor de bijlage.) Met meerderheid van stemmen kan ook worden ingestemd met aanpassing van het contract. De gemeente heeft als aandeelhouder direct invloed op hoe het ingezamelde huishoudelijke afval wordt verwerkt. Overigens kan ook het nieuwe contract na 5 jaren worden opgezegd mocht de verwerking te zijner tijd niet meer aansluiten bij de doelstellingen op afvalgebied van de gemeente.

1.2. Instemmen met het voorliggende contract sluit aan bij het in april 2017 genomen raadsbesluit om:
a. aandeelhouder te blijven van Twence;
b. Stadt Münster toe te staan om aandeelhouder te worden;
c. Twence in te zetten als duurzaamheidsbevorderaar.

Ad a: In 2017 heeft Enschede verschillende toekomstscenario's onderzocht , mede naar aanleiding van het verzoek van Stadt Münster om aandeelhouder te worden van Twence. De argumenten van destijds om aandeelhouder te blijven, gelden nog steeds. Deze zijn:
- Zekerheid milieuverantwoorde verwerking van afvalstromen van de eigen burgers.
- Toerekening duurzaamheidsprestaties aan klimaatdoelstellingen aandeelhouders (CO_2 reductie).
- Aandeelhouders houden zeggenschap over de strategische ontwikkeling van Twence.
- Consistent tarieven- en dividendbeleid zoals dat door de aandeelhouders is vastgesteld.
- De aandeelhouders bepalen zelf de tarieven voor de verwerking van het eigen huishoudelijk restafval en GFT.
- De winst van de onderneming kan stijgen indien de prijzen voor afval en energie omhoog gaan. De onderneming wordt dan ook meer waard.
- Een groter deel van de omzet van een publieke onderneming in Twente vloeit terug in de regionale economie ten opzichte van een private eigenaar of bij aanbesteding (bleek destijds uit onderzoek van de Stadt Münster).
- Behoud van de werkgelegenheid voor de regio.

Ad b: In het najaar van 2018 heeft de raad ingestemd met het aangaan van de communale samenwerking met Stadt Münster toen bleek dat het aandeelhouderschap niet op korte termijn te regelen was vanwege belemmeringen in de Duitse regelgeving. Zo is de levering en verwerking van het huishoudelijk afval van Munster bij en door Twence gegarandeerd. Münster heeft zo invloed op de verwerking van haar afval en de hoeveelheid afval draagt bij aan de benodigde vollast van de installaties bij Twence. Enschede is zelfs de uitvoerder geworden van de communale samenwerking, die is aangegaan voor de periode totdat een aandeelhouderschap gerealiseerd kan worden. Het niet aangaan van een nieuw contract met Twente en daarmee opzeggen van het aandeelhouderschap past niet bij de gedane toezeggingen aan Münster. Overigens is Stadt Münster tot op heden nog steeds geen aandeelhouder bij Twence omdat de genoemde belemmeringen nog niet zijn opgelost.

Ad c: Binnen dit doel past de ontwikkeling van het warmtenet als ook de inkoop van groene stroom door de gemeente bij Twence. Deze ontwikkelingen kunnen ook doorgang vinden zonder het aangaan van een nieuw contract maar als aandeelhouder is er directe invloed op de benodigde investeringen voor dergelijke ontwikkelingen.

1.3 Het college is bevoegd om het nieuwe leverings- en verwerkingscontract aan te gaan nadat de raad hiertoe heeft besloten.
Conform artikel 160 uit de gemeentewet is het college gerechtigd tot het doen van privaatrechtelijke handelingen waartoe dit contract ook behoort. Nadat de raad heeft ingestemd met dit voorstel, effectueert het college het contract. Als niet wordt ingestemd dan zal het college haar besluit heroverwegen. In het uiterste geval wordt geen nieuw contract aangegaan en kan de gemeente niet langer aandeelhouder zijn van Twence vanaf 1 juli 2022.

2.1 De nieuwe tarieven en nieuw dividendbeleid leiden niet tot een financieel nadeel.
De tarieven zijn geen onderdeel van het voorliggende leverings- en verwerkingscontract. Over de tarieven wordt sinds het aangaan van het aandeelhouderschap in Twence besloten in de aandeelhoudersvergadering. Het college informeert u hierbij over de gevolgen van de herziene tarieven en het nieuwe dividendbeleid.

Met een herzien voorstel voor tarieven en dividend vanaf 1 juli 2022 is ingestemd nadat is gezorgd dat de voorliggende tarieven niet leiden tot een financieel nadeel in zowel de afvalstoffenheffing als in de gemeentebegroting. De motivatie voor de verschillende nieuwe tarieven is:

- GFT-tarief: de verhoging van dit tarief is noodzakelijk omdat het huidige tarief onder het kostendekkende niveau ligt. Het nu voorliggende tarief van 50 euro per ton is kostendekkend maar is lager dan het marktconforme tarief. (Ter vergelijking: Gemeente Groningen betaalt 58 euro per ton uit recente aanbesteding die aan de Omrin is gegund.)
- Restafval: de verhoging van 70 euro naar 78 euro per ton hangt samen met verhoging van de marktconforme tarieven. Deze tarieven zijn gestegen in de markt door het hogere aanbod van restafval.
- Niet sorteerbaar grof restafval: dit tarief was altijd gelijk aan tarief restafval. Het tarief stijgt nu van 70 euro per ton naar 95 euro per ton. Dit wordt veroorzaakt doordat deze afvalstroom steeds beter worden gescheiden op milieustraten. Het residu dat vervolgens bij Twence moet worden verwerkt, heeft minder waarde dan voorheen en een groter deel moet worden verbrand. Dit hogere tarief geldt overigens in Enschede slechts voor een geringe hoeveelheid afval.
- Afgekeurd PMD: dit is geen gebonden afvalstroom. Het tarief is vastgesteld op 95 euro per ton nadat de aandeelhouders hadden aangegeven niet in te kunnen stemmen met het voorliggende tarief van 130 euro per ton.

Voor alle tarieven geldt dat geen sprake is geweest van indexering in de afgelopen jaren. Ook nu worden de tarieven de komende 5 jaar niet geïndexeerd. Indicatief leiden de nieuwe tarieven tot een stijging van ruim 4 euro van de afvalstoffenheffing zijnde 280.000 euro in totaal.
Daarnaast wijzigt het dividendbeleid. Het gegarandeerde basisdividend stijgt voor de aandeelhouders van 5 miljoen euro naar 7 miljoen euro. (Overigens maakt het te verwerken afval van de aandeelhouders zo'n 15% tot 20% van het totaal uit dat Twence verwerkt. Het dividend komt dan ook grotendeels voort uit het verwerken van afval van overige partijen.) Voor Enschede stijgt het begrote dividend met 500.000 euro. Een deel van het hogere dividend wordt ingezet op de afvalbegroting ter demping van de afvalstoffenheffing, terwijl het overige als algemeen dekkingsmiddel wordt ingezet.

3.1 Bij de Zomernota 2022 zijn de financiële gevolgen bekend en zullen deze worden verwerkt in het middelenkader.
Het vastgestelde 'tarieven en dividendbeleid' dat per 1 juli 2022 ingaat, heeft wel financiële consequenties door de hoger dividendopbrengst en de hogere kosten voor afvalverwerking als onderdeel van de afvalstoffenheffing (zie cijfermatige toelichting hiervoor bij argument 2.1). In de Zomernota 2022 wordt deze begrotingswijziging verwerkt voor 2023 e.v. aangezien het contract pas ingaat per 1 juli 2022 en de effecten op 2022 nog niet al te groot zullen zijn.

4.1 Openbaarheid van de Voorstellen aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract en tarieven- en dividendbeleid alsook de notulen van de aandeelhoudersvergadering van 22 april 2021,weegt niet op tegen de belangen als verwoord in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet openbaarheid van bestuur.
Het uitgangspunt is openbaarheid van overheidsinformatie. Echter, in het voorstel aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract alsook het voorstel tarieven- en dividendbeleid staat informatie over standpunten van de andere aandeelhouders. Het is niet aan ons om die openbaar te maken. De informatie in deze bijlagen bevat bedrijfsgevoelige en economische informatie. Indien dat openbaar wordt gemaakt schaadt dat de bedrijfsbelangen van Twence en kan het tot onevenredige bevooroordeling leiden bij concurrenten. Dit maakt dat openbaarheid van de betreffende bijlage niet opweegt tegen de belangen als verwoord in artikel 10 lid 2 sub b en g Wet openbaarheid van bestuur. Gelet op het feit dat geheimhouding nooit langer mag duren dan noodzakelijk, voorzien wij de periode van geheimhouding op 5 jaar na afloop van het leverings- en verwerkingscontract dat per 1 juli 2022 ingaat.

Risico's
1.1. De gemeente Almelo heeft aangekondigd een rechtszaak te starten tegen Twence als zij niet binnenkort tot overeenstemming komen met de overige aandeelhouders over uittreding.
Onlangs heeft gemeente Almelo aangekondigd een rechtszaak te zullen starten tegen Twence als niet met de overige aandeelhouders tot overeenstemming gekomen kan worden over uittreding. De gemeente Almelo heeft aangekondigd voor de zomer een brief met een voorstel te sturen aan de aandeelhouders. Al langer is bekend dat de gemeenten Almelo, Oldenzaal en recenter ook Rijssen-Holten en Twenterand hun aandelen in Twence willen verkopen. Bij het niet aangaan van een nieuw leverings- en verwerkingscontract dienen deze gemeenten hun aandelen in te leveren tegen de nominale waarde van 1 euro. Zij menen hierdoor een verlies te leiden. De gemeente hebben echter de aandelen in Twence ook tegen 1 euro verkregen dus is helemaal geen sprake van een verlies.

Deze gemeenten kunnen slechts verkopen aan de zittende aandeelhouders of andere partijen die voldoen aan de kwaliteitseisen in de statuten (zijnde overheden). Er is al uitgebreid bemiddeld tussen deze verkopende partijen en een aantal aandeelhoudende gemeenten die wel extra aandelen willen kopen. De verkopers vroegen echter een te hoge prijs. En ook het aantal te verkopen aandelen is te groot voor de kopende (kleinere) aandeelhouders. In Enschede is ook onderzocht of een deel van de aandelen van de verkopers, en daarmee vergroting aandelenbezit, gekocht zou moeten worden. Aankoop van aandelen is echter niet passend gezien de financiële situatie van de gemeente Enschede op dit moment.

Op basis van de huidige beschikbare informatie lijkt de kans van slagen voor Almelo in een rechtszaak niet erg hoog.

1.2 AVR heeft een bodemprocedure aangespannen over de houdbaarheid van constructie van de quasi inhouse aanbesteding.
Eind oktober 2021 is bekend geworden dat de AVR een rechtszaak heeft gestart tegen de aandeelhoudende gemeenten van Twence. Specifiek maakt AVR bezwaar tegen de quasi inhouse constructie. Uit vele jurisprudentie blijkt echter dat deze constructie houdbaar is. Twence heeft zelfs ten tijde van de overgang van de aandelen naar de Twentse gemeenten instemming gekregen vanuit Brussel voor deze constructie. AVR heeft al meerdere soortgelijke rechtszaken aangespannen en verloren. Op basis van deze eerdere rechtszaken achten wij de kans dat AVR in het gelijk wordt gesteld dan ook niet groot.

1.3 Het contract geldt voor 5 jaren en tussentijds opzeggen is niet mogelijk als andere verwerkingsmogelijkheden zich voordoen.
De huidige koers binnen het afvalbeleid is bronscheiding. De verwerkingsmethoden bij Twence sluiten hierop aan. Het contract is over 5 jaren opzegbaar. Er kan dus niet tussentijds worden gekozen voor een andere verwerkingsmethode van de gebonden stromen bij een andere verwerker. Het is echter ook niet aannemelijk dat Twence niet in staat is om andere verwerkingsmethoden aan te bieden als de aandeelhouders en de markt hierom vragen. De aandeelhouders kunnen gezamenlijk besluiten om te investeren in nieuwe installaties.

2.1 Financiële gevolgen nieuwe tarieven en dividendbeleid kunnen afwijken.
- De berekening van de financiële gevolgen van het nieuwe ‘tarieven en dividendbeleid’ zijn gebaseerd op de huidige begrote hoeveelheden afval die naar verwachting bij Twence aangeleverd zullen worden. Er zal zeker sprake zijn van afwijkingen hierop. Bij meer afval zal sprake zijn meerkosten voor de verwerking hiervan. Echter zal naar verwachting dan ook sprake zijn van een hogere omzet en winst bij Twence en dus een hogere dividenduitkering ter compensatie. Overigens lopen de meerkosten en het dividend niet gelijk met elkaar op. De winst van Twence wordt namelijk naar rato verdeeld over alle aandeelhouders en dus ontvangt Enschede ruim 24% hiervan.
- Mogelijk is Twence niet in staat het basisdividend uit te keren in geval van calamiteiten bij de onderneming. Overigens beschikt Twence momenteel over ruim voldoende eigen vermogen zodat niet meteen sprake zal zijn van een lagere of zelfs geen dividenduitkering. Maar bij aanhoudende problemen bij de onderneming komt de continuïteit in het geding en mag geen dividend worden uitgekeerd.

Financiële dekking van het voorstel
Het aangaan van een nieuw verwerkings- en leveringscontract met Twence leidt vooralsnog niet tot financiële gevolgen. Het vastgestelde ‘tarieven en dividendbeleid’ dat per 1 juli 2022 ingaat, heeft wel financiële consequenties. Indicatief stijgt de afvalstoffenheffing in totaal met 280.000 euro. Het dividend stijgt door een hoger basisdividend met 500.000 euro. Een deel van het hogere dividend wordt ingezet op de afvalbegroting ter demping van de afvalstoffenheffing, terwijl het overige als algemeen dekkingsmiddel wordt ingezet. In de Zomernota 2022 zullen deze worden verwerkt.

Alternatieven
Geen nieuw contract aangaan met Twence:
Besloten kan worden om geen nieuw leverings- en verwerkingscontract aan te gaan met Twence met de volgende gevolgen:
- De aandelen moeten tegen de nominale waarde van 1 euro moeten worden ingeleverd bij Twence. De gemeente ontvangt dan ook niet langer een dividenduitkering (dat is begroot op 1 miljoen euro per jaar).
- De gemeente zal dan via een Europese aanbesteding tot inkoop van deze diensten over moeten gaan. De gemeente heeft dan geen invloed op de prijzen die worden geboden.
- Er bestaat een reële mogelijkheid dat het huishoudelijk afval van Enschede niet meer bij Twence maar bij een andere verwerker terecht komt. Daarop zal het afval ook daarheen moeten worden vervoerd. Ook is dan met grote waarschijnlijkheid sprake van verlies van werkgelegenheid bij Twence.

- PMD kan uit het restafval elders worden nagescheiden waarbij het overgebleven restafval niet persé bij Twence verwerkt hoeft te worden.

Participatie
-

Communicatie

Communicatie met direct betrokkenen
Twence wordt geïnformeerd nadat ook de raad heeft ingestemd met het aangaan van een nieuw contract.

PR over het besluit
-

Rechtsgeldige bekendmaking van gemeentelijke regelgeving
-

Vervolg
Nadat de raad heeft ingestemd met het aangaan van een nieuw contract, effectueert het college het contract. Daarna volgt ondertekening van het contract dat ingaat per 1 juli 2022.

Bijlagen
Raadsbesluit
Haalbaarheidsonderzoek Twence nascheiding huishoudelijk afval
Voorstel aandeelhoudersvergadering Twence nieuw contract (geheim)
Voorstel aandeelhoudersvergadering Twence tarieven- en dividendbeleid vanaf 1 juli 2022 (geheim)
Concept-notulen aandeelhoudersvergadering Twence d.d. 22 april 2021 (geheim)

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____
de loco-Secretaris, **de Burgemeester,**

E.A. Smit drs. Th.J.F.M. Bovens
